

Qorti tal-Maġistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali

Maġistrat Dr Josette Demicoli LL.D

Il-Pulizija
(Assistent Kummissarju Ian J. Abdilla)

Vs

Paul Cortis

Kumpilazzjoni Numru: 1178/2011

Illum 15 ta' Settembru 2021

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat Paul Cortis detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 402855M:

Talli f'Novembru 2010 u fix-xhur u fis-snin ta' qabel, f'dawn il-Gzejjer, b'diversi atti magħmulin fi żminijiet differenti, iżda li jiksru l-istess disposizzjoni tal-Liġi u li ġew magħmula b'rizoluzzjoni waħda, personalment u/jew fil-kapaċita' tiegħu bhala general manager tal-kumpanija K D Travel Services Limited (bin-numru tar-registrazzjoni C23603):

1. Irrenda ruħu kompliċi billi ta ordni lil haddiehor biex jagħmel delitt; jew ġeghel li d-delitt isir b'mezz ta' rigali, wegħdiet, maniggi jew eghmil qarrieqi, inkella b'abbuż ta' awtorita' jew

setgga, inkella ta' struzzjonijiet biex isir delitt; jew b'xi mod li jkun, xjentement, għen jew assista lill-awtur jew awturi tad-delitt, fl-atti li bihom b'mezzi kontra l-liġi jew billi għamel użu ta' ismijiet foloz, jew ta' kwalifiki foloz, jew billi inqeda b'qerq ieħor, ingann, jew billi wera haġa b'ohra sabiex igieghel jitwemmen l-eżistenza ta' intrapriżi foloz, jew ta' hila jew setgħa fuq haddieħor jew ta' krediti immaginarji, jew sabiex iqanqal tama jew biza' dwar xi grajja kimerika, għamel qligħ b'qerq ta' aktar minn elfejn, tliet mija u disgħa u għoxrin Euro u sebgha u tletin centezmu (€2,329.37), għad-dannu tal-Kummissjoni Ewropea u tal-Gvern ta' Malta;

2. U aktar talli fl-istess dati, lokalitajiet u ċirkostanzi, sabiex jikseb xi vantaġġ jew beneficiċċju għalih jew għal haddieħor, f'xi dokument maħsub għal xi awtorita' pubblika, xjentement għamel dikjarazzjoni jew stqarrija falza, jew ta tagħrif falz;

Il-Qorti ntalbet sabiex fil-każ ta' htija, barra li tinfliggi l-pieni stabbiliti mil-Liġi, tordna wkoll il-konfiska tal-oġġetti kollha esebiti.

Il-Qorti hija mitluba sabiex f'każ ta' htija tikkundanna lill-akkużat/i għal hlas ta' spejjeż li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proċeduri hekk kif ikkontemplat fl-artikolu 533 tal-Kapitlu 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Rat in-nota tar-rinviju għall-gudizzju mibgħuta mill-Avukat Ġenerali li permezz tagħha baġhat lill-imputat biex jiġi ġudikat minn din il-Qorti bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali kif maħsub taht:

Fl-artikoli 17, 31, 533 tal-Kapitolu IX tal-Liġijiet ta' Malta;

Fl-artikoli 18, 42, 310A, 308, 309, 310(1)(a) tal-Kapitolu IX tal-Liġijiet ta' Malta;

Fl-artikoli 18, 310A, 188 tal-Kapitolu IX tal-Liġijiet ta' Malta;

Rat li l-imputat iddikjara li m'għandux oġġezzjoni li l-każ jiġi trattat bi proċedura sommarja.

Semgħet ix-xhieda.

Semgħet is-sottomissjonijiet finali.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat li l-kawza thalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat

Illi l-imputat jinsab akkużat li fis-snin indikati fl-akkuża huwa kien kompliċi fit-twettiq ta' frodi u li fil-kapaċita' li tħarrek kien l-awtur li saret dikjarazzjoni falza jew inghata tagħrif falz f'dokument maħsub għal xi awtorita' pubblika.

L-imputat gie mħarrek f'ismu personali kif ukoll fil-kapaċita' tiegħu bħala *general manager* tal-kumpanija K D Travel Services Limited.

Illi l-fatti u dak li ta lok għall-proċeduri odjerni huma s-segwenti:

- ❖ Mill-atti jirriżulta li l-imputat gie impjegat bħala General Manager ma' KD Travel Services Ltd fit-3 ta' Jannar 2005 u baqa' jokkupa tali kariga sal-21 ta' Diċembru 2011¹.
- ❖ Jirriżulta li fis-sena 2003 kien gie deciż mill-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali li tinhareg sejha għall-offerti sabiex ikun hemm aġenzija li tiegħu hsieb ix-xiri tal-biljetti għall-ivvjaġġar. Dan it-tender intrebaħ minn KD Travel Services Limited. Gie ffirmat ftehim bejn iż-żewġ partijiet koncernati w allura x-xiri tal-biljetti tal-ajru bdew isiru minn KD Travel Services Limited.
- ❖ Meta beda jithaddem il-ftehim, l-imputat ma' kienx għadu beda jaħdem mal-kumpanija KD Travel Services Limited.
- ❖ Malta saret membru sħiħ tal-Unjoni Ewropeja fl-1 ta' Mejju tas-sena 2004.
- ❖ Jirriżulta li permezz ta' ittra datata 12 ta' Marzu 2007, il-Kumitat tar-Regjuni informa lil OLAF li fil-kors tal-investigazzjonijiet magħmula kienet identifikat potenzjalment irregolaritajiet mid-delegazzjoni Maltija fit-talbiet għal rimbors tal-biljetti tal-ivvjaġġar sabiex il-membri jattendu l-laqgħat tal-Kumitat tar-Regjuni u dan referebilment għall-perjodu minn Frar 2004 sa Frar 2007².

¹ Dok CB a fol 194 u 195 tal-proċess

² Ara Interim Case Report

- ❖ Imbagħad permezz ta' ittra datata 20 ta' Lulju 2007, il-Qorti tal-Awdituri, li ukoll kienet wettqet awditjar tal-Kumitat tar-Regjuni fil-perjodu relevanti fuq imsemmi, ikkomunikat ukoll mal-OLAF biex tirrapporta l-istess kwistjoni u dan sar b'mod indipendenti mill-Kumitat tar-Regjuni.
- ❖ F'Novembru tas-sena 2008, l-ex-Spettur Ivan Cilia jixhed³ li l-Internal Audit Investigating Department (IAID) mar fuq is-sezzjoni tiegħu u spjegalhom li l-OLAF kienu qegħdin iwettqu investigazzjoni dwar hlas ta' biljetti għall-membri tal-Assoċjazzjoni tal-Kunsill Lokali biex jattendu laqgħat għewwa l-Ewropa, il-maggiorparti tal-laqgħat imsejhin tal-Kumitat tar-Regjuni. L-investigazzjoni kienet dwar suspett li l-prezz li kienet qegħda thallas l-Unjoni Ewropeja għall-biljetti biex dawn il-membri jsiefru kien qiegħed jiġi minfuħ aktar mill-prezz veru. Is-suspett kien peress li kien qiegħed jintalab hafna drabi hlas ta' LM599 għal kull biljett mingħajr distinzjoni.
- ❖ F'dik l-istess sena kienet giet f'Malta delegazzjoni mill-OLAF u flimkien mal-pulizija, ma' Mario Debono u Chris Magri mill-IAID wettqu 2 spezzjonijiet għallarrieda wara li kien inhareg mandat ta' perkwiżizzjoni skont il-liġi - grupp nies kienu marru l-uffiċċju tal-KD Travel f'Tas-Sliema u sabu lil Kenneth De Martino li kkopera u tahom l-informazzjoni li xtaqu. Grupp ieħor ta' nies marru fl-uffiċċji tal-Assoċjazzjoni fejn ukoll sabu koperazzjoni sħiħa. Ġew elevati diversi dokumenti mill-uffiċċji rispettivi.
- ❖ Sussegwentement l-OLAF ippubblikat rapport li gie mghoddi lill-Avukat Ġenerali u eventwalment lis-sezzjoni tar-reati ekonomiċi fi hdan il-korp tal-pulizija⁴. L-Ispettur Cilia jixhed li gie stabilit li KD Travel Agency kienet qegħda toħroġ biljetti biex il-membri tal-Assoċjazzjoni jivvjagġaw għal-laqgħat barra minn Malta. Meta l-membri partikolari jasal għal-laqgħa jissottometti invoice sabiex ikun jista' jithallas tal-ispejjeż tal-ivvjagġar. Imbagħad il-fondi tal-ispejjeż kienu jgħaddu go kontijiet f'bank f'Malta fil-kont indikat mill-membri. Hafna mill-pagamenti saru fil-kont bankarju tal-Assoċjazzjoni iżda jingħad li kien hemm pagamenti li għaddew fil-kontijiet tal-membri li kienu vvjagġaw. L-OLAF ivverifikat mal-

³ Seduta tal-10 ta' Jannar 2011

⁴ Irid jiġi rilevat li f'dan ir-rapport jissemew persuni ohra, apparti l-imputat u imputati ohra f'kawzi li se jiġu deċizi llum ukoll, iżda gie deċiż li ma jittiehdur passi kontribom.

linja tal-ajru Lufthansa u hađu kampjun u rriżulta li kien hemm diskrepanza sostanzjali bejn id-dokumenti li ngabru mill-aġenzija tal-ivvjaġġar u mill-uffiċċji tal-assoċjazzjoni u l-ammonti li tħallsu effettivament. Huwa kompli li f'ħafna mill-każijiet kien qiegħed ikun hemm żewġ invoices għall-istess vjaġġ ossija waħda miktuba bl-idejn u l-oħra ġġenerata mill-kompjuter u din tal-aħħar kien ikollha prezz baxx. L-invoice manwali kienet tiġi sottomessa lill-Kumitat tar-Regjuni u l-pagament isir abbazi tagħha. L-aġenzija kienet tithallas l-ammont baxx mentri l-Kumitat tar-Regjuni kien iħallas l-invoice għolja. Id-diskrepanza kienet tmur jew fil-kont tal-Assoċjazzjoni jew fil-kont tal-membru personali għalkemm eventwalment l-ammont żejjed il-membru kien iġħaddih lill-istess assoċjazzjoni.

- ❖ Ħafna mill-bookings saru minn Dr Ian Micallef jew mis-segretarju eżekuttiv Oreste Alessandro u kienu jiddiljaw ma' Paul Cortis mill-aġenzija tal-ivvjaġġar KD Travel Services Limited.
- ❖ Hemm qbil ukoll li l-membri tal-assoċjazzjoni kienu ntitolati jsiefru *business class*. L-uffiċjal prosekutur xehed⁵ li huwa ma vverifikax jekk il-membri tal-Assoċjazzjoni siefrux dejjem *business class* jew ġielix siefru *economy class*, iżda bħala fatt irriżultalu li setgħu jsiefru *business class*. Jidher ukoll li l-Assoċjazzjoni kellha d-dritt ukoll tirkupra spejjeż amministrattivi.
- ❖ L-uffiċjal prosekutur xehed ukoll li l-perjodu relevanti huwa mis-sena 2004 sas-sena 2008.

Ikkunsidrat

Illi l-imputat irrilaxxa stqarrija nhar is-17 ta' Novembru 2010.

Illi mill-provi prodotti jirriżulta nkontestat li l-istqarrija rilaxxjata mill-imputat għalkemm kien ingħata d-dritt li jikkonsulta ma' avukat qabel l-interrogazzjoni tiegħu, huwa ma kienx assistit minn avukat waqt l-interrogazzjoni billi huwa ma ngħatax dak id-dritt tal-għażla stante li l-liġi vigenti dak iż-żmien ma kienitx tippermetti l-presenza ta' avukat waqt l-interrogazzjoni.

⁵ Seduta tat-2 ta' April 2012

Din il-Qorti se tirreferi għal ġurisprudenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar is-27 ta' Jannar 2021 u fl-istess ġurnata mill-Qorti Kostituzzjonali.

Fuq naħa l-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża **Repubblika ta' Malta vs Rosario Militello**⁶ ġie deċiż li l-istqarrija ma kellhiex tiġi estromessa mill-atti meta t-talba għal sfilz kienet ibbażata fuq allegat ksur tad-dritt għal smiegħ xieraq iżda mhux xi artikolu tad-dritt penali li jirregola l-evidenza.

Imbagħad fil-kawża **Clive Dimech vs Avukat Generali**⁷, il-Qorti Kostituzzjonali rreferiet għall-principju li ma jistax jitqies li hemm leżjoni tad-dritt għal smiegħ xieraq f'każijiet bħal dawn qabel ma jintemm il-proċess penali, iżda tenniet li stqarrija meħuda mingħajr assistenza legali waqt l-interrogazzjoni f'ċirkostanzi fejn il-Liġi ma kinitx tagħti dak id-dritt hija difett proċedurali u kwindi m'għandhiex tintuża bħala prova fil-proċess penali.

Tenut kont tad-deċiżjonijiet meħuda mill-Qorti Kostituzzjonali din il-Qorti tqis l-istqarrija għandha tiġi skartata u l-Qorti għalhekk mhix se tieħu konjizzjoni tagħha.

Ikkunsidrat

Komplicita' fi Frodi

Illi l-imputat jinsab akkużat b'komplicita' fir-reati kkontemplati fl-artikoli 308, 309 u 310(1)(a) tal-Kodiċi Kriminali fuq medda ta' snin.

L-elementi rikjesti biex jissussisti dan ir-reat hija ben stabbilita fil-ġurisprudenza tagħna⁸.

Fil-Liġi tagħna biex ikun hemm it-truffa jew il-frodi innominata irid ikun ġie perpetrat mill-aġent xi forma ta' ingann jew qerq, liema ingann jew qerq ikun wassal lill-vittima sabiex tagħmel jew tonqos milli tagħmel xi ħaġa li ġġibilha telf patrimonjali bil-konsegwenti qligħ għall-aġent ... jekk l-ingann jew qerq ikun jikkonsisti f'raġġiri jew artifizi - dak li fid-dottrina jissejjaħ

⁶ Kif ukoll fil-kawzi Repubblika ta' Malta vs Martino Aiello u Repubblika ta' Malta vs Hassan Ali Mohammed Abdel Raouf et

⁷ Fuq l-istess binarju fil-kawża fl-ismijiet Morgan Onouorah vs L-Avukat tal-Istat

⁸ Ara s-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Anthony Fountain et** deċiża fil-15 ta' Diċembru 2011

*ukoll mis en scene - ikun hemm it-truffa; jekk le ikun hemm hemm ir-reat minuri ta' frodi innominata (jew lukru frawdolenti innominat)*⁹.

Illi x'jikostitwixxi r-raġġiri u l-artifizji ukoll huwa ben stabbilit fil-ġurisprudenza. Fi kliem Antolisei¹⁰

artificio e' ogni studiata trasfigurazione del vero, ogni camuffamento della realta' effettuato sia simulando cio che non esiste, sia dissimulando ... cioe che esiste. Il raggiro d'altra parte e un avvolgimento ingenuo di parole, destinate a convincere: piu precisamente una menzogna corredata da ragionamenti idonei a farla scambiare per verita. E certo che l'espressione del codice di per se' richiama l' idea di una certa astuzia o di un sottile accorgimento nel porre l'inganno in opera.

Antolisei jkompli jghid pero li

*nell'applicazione pratica della legge questa idea e' andata sempre piu affievolendosi, fin quasi a scomparire del tutto. Per tal modo si e' finito con l'ammettere che anche la semplice menzogna puo bastare per dare vita alla truffa*¹¹.

Illi f' dan is-sens anke l-Qorti ta' l-Appell Kriminali qalet hekk dwar il-messa in xena:

*Il-Ligi tagħna ma tirrikjediex li l-messa in xena, cioe dawk l-artifizji jew raġġiri, ikunu xi haġa kkumplikata jew arkittetta b'haġna pjanijiet*¹².

Imbagħad fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Marjanu Zahra**¹³

Biex jissussti ir-reat tal-frodi jew truffa ġie ritenut kostantement fil-ġurisprudenza u fis-sentenzi tal-qradi tagħna illi iridu jinkonkorru diversi elementi. Ibda biex irid ikun hemm ness bejn is-sugġett attiv u is-sugġett passiv tar-reat u cioe' bejn minn qiegħed jikkometti r-reat u il-vittma. Hemm imbagħad l-element materjali ta' dana ir-reat u cioe' l-użu ta' ingann jew raġġiri li iwasslu lil vittma sabiex isofri it-telf patrimonjali. Finalment huwa necessarju li ikun hemm l-element formali tar-reat konsistenti fid-dolo jew fl-intenzjoni tat-truffatur jew frodatur li jinganna u dana sabiex jikseb profitt jew vantaġġ għalih innifsu. Jekk xi wieħed jew iktar minn dawn l-elementi

⁹ **Pulizija ve Carmela German** AK deciza 30.12.2004 u l-ġurisprudenza hemm kwotata.

¹⁰ Manuale Di Diritto Penale (Giuffre) pagna 356

¹¹ Op cit pagna 357

¹² Ref Pulizija vs Emanuel Ellul deciza 20.06.1997.

¹³ Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali deciza fit-2 ta' Marzu, 2011

huma nieqsa, allura ir-reat tat-truffa ma jistax jisussisti. Illi f'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali (per Imhalled Carmel. A. Agius) deċiża fit-22 ta' Frar 1993, fl-ismijiet Il-Pulizija vs Charles Zarb, il-Qorti għamlet esposizzjoni ferm preċiża, studjata u dettaljata għar-rigward tal-elementi ta' dana ir-reat. Il-Qorti bdiet sabiex esprimiet ruħha b'dan il-mod għar-rigward ta' dana ir-reat:

“Id-delitt tat-truffa huwa l-iprem fost il-kwalitajiet ta' serq inpropri u hu dak li fl-iskola u fil-legislazzjoni Rumana kien magħruf bħala steljolat u li jikkorrispondi eżattament għat-truffa tal-Codice Sardo, għal frodi tal-Kodiċi Toskan, għal Engano jew Estafa fil-kodiċi Spanjol, għal Bulra f'dak Portugiz, u għal Esroquerie fil-Kodiċi Franciż ... Id-disposizzjonijiet tal-Kodiċi tagħna li jkkontemplaw ir-reat ta' truffa kienu gew meħuda minn Sir Adriano Dingli mill-paragrafu 5 tal-artikolu 430 tal-Kodici delle Due Sicilie li hu identiku hlief għal xi kelmiet insinjifikanti għal Kodiċi Franciż (artikolu 405) avolja dan, il-Kodiċi delle Due Sicile, it-truffa kien sejhilha Frodi”. Skond ġurisprudenza kostanti, l-ingredjenti tal-element materjali ta' dan id-delitt ta' truffa, huma dawn li ġejjin.

Fl-ewwel lok bħala sugġett attiv ta' dan id-delitt jista' jkun kulhadd.

Fit-tieni lok il-Legislatur, aktar mill-interess soċjali tal-fiduċja reċiproka fir-rapport patrimonjali individwali, hawn qed jittutela l-interess pubbliku li jimpedixxi l-użu tal-ingann u tar-raġġiri li jinduċu bniedem jiddisponi minn ġid li fil-kors normali tan-negozju ma kienx jagħmel.

Fit-tielet lok hemm l-element materjali tat-truffa u jkkometti d-delitt tat-truffa kull min:

- a. b'mezzi kontra l-liġi, jew
- b. billi jagħmel użu minn ismijiet foloz jew
- c. ta' kwalifiki foloz jew
- d. billi jinqeda b'qerq ieħor u
- e. ingann jew
- f. billi juri haġa b'oħra sabiex iġiegħel titwemmen l-eżistenza ta' intrapriżi foloz,
- g. jew ta' hila
- h. setgħa fuq haddieħor jew
- i. ta' krediti immaginarji jew
- j. sabiex iqanqal tama jew biża dwar xi grajja kimerika, jagħmel qliegħ bi ħsara ta' haddieħor.

.... Hu neċessarju biex ikun hemm ir-reat ta' truffa, li l-manuvri jridu jkunu ta' natura li jimpressjonaw bniedem ta' prudenza u sagaċja ordinarja, li jridu jkunu frawdolenti u li hu neċessarju li jkunu impjegati biex jipperswadu bl-assistenza ta' fatti li qajmu sentimenti kif hemm indikat fil-liġi."

Dwar l-artifizji intqal mill-Qorti illi "hemm bżonn biex ikun reat taħt l-artikolu 308 illi l-kliem jkun akkumpanjat minn apparat estern li jsaħħaħ il-kelma stess fil-menti ta' l-iffrodat. Din it-teżi hija dik aċċettata fil-ġurisprudenza ta' din il-Qorti anke kolleġġjalment komposta fil-kawża "Reg vs Francesco Cachia e Charles Bech (03.01.1896 - Kollez.XV.350) li fiha intqal illi "quell' articolo non richiede solamente una asserzione menzioniera e falsa, ma richiede inoltre che siano state impiegate, inganno, raggiro o simulazione, ed e' necessario quindi che la falsa asseriva sia accompagnata da qualche atto diretto a darla fede."

Għar-reati ta' truffa komtemplat fl-artikolu 308 tal-Kodiċi Kriminali, il-Qorti iċċitat lill-Imħallef Ġuże Flores fejn qal illi "kif jidher mid-dicitura partikolari deskrittiva adoperata, hemm bżonn li tirriżulta materjalita' speċifika li sservi ta' supstrat għall-verosimiljanza tal-falsita prospettata bħala vera u b'hekk bħala mezz ta' qerq. Ma huwiex bizzjejjed għal finijiet ta' dak l-artikolu affermazżjonijiet, luzingi, promessi, mingħajr l-użu ta' apparat estern li jirrivesti bi kredibilita' l-affermazżjonijiet menzjonjieri tal-frodatur. Il-liġi taġhti protezzjoni speċjali kontra l-ingann li jkun jirrivesti dik il-forma tipika, kwazi teatrali, li tissupera il-kawtela ordinarja kontra s-sempliċi luzingi, u li taġhti li daww l-esterjorita ta' verita kif tirrendi l-idea l-espressjoni felici fid-dritt Franciż mise-en-scene."

"...Kwantu jirrigwarda l-element formali, cioè' kwantu jirrigwarda d-dolo ta' dan ir-reat ta' truffa, Jingħad illi jrid jkun hemm qabel xejn l-intenzjoni tal-frodatur li jipprokura b'ingann l-konsenja tal-flus jew oġġett li jkun fi profit ingust tiegħu. L-ingustizzja tal-profitt toħroġ mill-artikolu 308 tal-Kodiċi Kriminali fejn il-kliem "bi ħsara ta' ħaddiehor" ma jħallux dubbju dwar dan. Jiġifieri biex ikun hemm l-element intenzjonali tar-reat ta' truffa, hemm bżonn li s-suġġett attiv tar-reat fil-mument tal-konsumazzjoni tiegħu ikun konxju tal-ingustizzja tal-profitt u b'dan il-mod il-legittima produttività tal-profitt hija bizzjejjed biex teskludi d-dolo."

Illi minn dina l-esposizzjoni magħmula mill-Qorti tal-Appell li iċċittat diversi sentenzi oħra tal-qrati tagħna jidher illi l-elementi rikjesti sabiex jisussisti ir-reat tal-frodi baqgħu invarjati fiz-żmien.

Illi f'sentenza mogħtija mill-Corte di Cassazione Penale gie deciz illi element ewelieni fir-reat tal-frodi huwa **"l'elemento del danno patrimoniale"** Biex imbagħad jissusti dana t-tip ta' reat huwa necessarju illi jeżistu **"I tre momenti di cui si compone il reato e' cioè la produzione dell'artificio, nella successive induzione in errore e nella consequenziale produzione dell'ingiusto profitto per l'agente."** (Cassazione penale sez.II 3 ottobre 2006 n.34179)

Illi għar-rigward ta' dana l-element sogġettiv tar-reat tat-truffa, kif gie ritenut mill-awtur Francesco Antolisei, ikkwotat f'sentenza oħra mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali (Il-Pulizija vs Patrick Spiteri deciza 22/10/2004) : **"L'agente ... deve volere non solo la sua azione, ma anche l'inganno della vittima, come conseguenza dell'azione stessa, la disposizione patrimoniale, come conseguenza dell'inganno e, infine, la realizzazione di quel profitto che costituisce l'ultima fase del processo esecutivo del delitto. Naturalmente occorre che la volonta sia accompagnata dalla consapevolezza del carattere frodatorio del mezzo usato, dell'ingiustizia del profitto avuto in mira e del danno che ne deriva all'ingannato."**

Illi l-artikolu 309 tal-Kapitolu 9, imbagħad jikkontempla ir-reat minuri tal-frodi innominat. Illi għar-rigward ta' dana ir-reat, għalkemm l-element tar-**"raggiri"** jew l-**"artifizji"**, huwa nieqes u allura anke gidba semplici hija bizzejjed għal kummissjoni ta' dana ir-reat, izda dana irid bil-fors iwassal sabiex il-vittma u cioè is-sugġett passiv ta' dana ir-reat isofri xi telf patrimonjali. Illi kif gie deciz fis-sentenza Il-Pulizija vs Carmela German (Appelli Kriminali Inferjuri 30/12/2004): **"Kwantu għal kwistjoni jekk il-gidba semplici - a differenza ta' l-artifizji u raggiri - tistax tammonta ossia twassal għar-reat ta' frodi innominata, ir-risposta hija certament fl-affermattiv, basta li tali gidba tkun effettivament tammonta għal qerq, cioè intiza jew preordinata sabiex il-persuna l-oħra (il-vittma) tagħmel jew tonqos milli tagħmel xi haġa li ggibilha telf patrimonjali bil-konsegwenti arrikkiment għal min jgħid dik il-gidba u basta, s'intendi li tkun effettivament waslet għal dana t-telf min-naħa u arrikkiment min-naħa l-oħra."**

L-imputat, kif kellu dritt, għażel li ma jixhidx.

Huwa ressaq bhala xhieda tieghu lil Dr Ian Micallef u lil Kenneth De Martino.

Dr Ian Micallef xehed¹⁴ li jikkonferma x-xhieda tieghu tal-14 ta' April 2015 fit-totalita' taghha. Fisser ukoll li meta kien qieghed jigi nnegozjat il-ftehim kien hemm fuq naħa l-membri tal-Eżekuttiv, li ma ftakarx min kienu, u Kenneth De Martino għal KD Travel Services Ltd. Paul Cortis żgur ma kienx parti mid-diskussjonijiet. Is-sistema ta' kif kienu jinħarġu l-biljetti tal-ajru ma nbidlitx. Meta daħal Paul Cortis jaħdem mal-kumpanija kien hemm kontinwazzjoni tal-proċedura li kienet diġa qegħda tithaddem preċedentement. Ix-xhud fisser li qabel ma kien daħal fix-xena Paul Cortis, is-sistema wżata kienet issemmiet fil-Parlament b' mod pożittiv.

Dr Micallef fis-seduta tal-14 ta' April jixhed li kien tkellem mal-awditur John Abela¹⁵. Dr Micallef qallu li huma bhala kunsilliera kienu intitolati li jsiefru *in full business class* u li kienu ntitolati wkoll għal spejjeż amministrattivi. Dr Micallef staqsih testwalment is-segwent *"Jekk aħna naslu u nsibu mezz kif nikkepjaw li aħna ngibu discount fuq il-vjaġġar tagħna u effettivament l-administrative costs tagħna jigu kkeppjati għal dak il-valur tad-discount, inti fl-opinjoni tiegħek aħna qegħdin nagħmlu xi haġa hażina?"*. Il-parir li l-awditur tah kien li m'hemm assolutament xejn hażin. B'hekk Dr Micallef mar b'din il-proposta quddiem l-Eżekuttiv tal-Assoċjazzjoni u l-Eżekuttiv mexa ma' dik l-opinjoni.

Dr Micallef xehed li meta kienu jsiefru kienu jipprezentaw il-boarding card li fuqha kien hemm indikat l-ittra D (għal discount) u l-invoice manwali li kien ikun fiha in-numru tal-biljett u d-dettalji kollha. Apparti minn hekk id-delegat kien jircievi wkoll *daily subsistence allowance* li kienet madwar €239. B'deċiżjo*ni tal-eżekuttiv proprju/inħabba s-sitwazzjoni finanzjarja tal-assoċjazzjoni gie deċiż li €139 mis-*subsistence allowance* kienu jmorru għand l-Assoċjazzjoni u l-kumpliment għand il-membru. Din l-allowance ma kienx hemm il-ħtieġa li tiġi rifiuza.

Id-delegat kien ukoll apparti l-boarding card u l-invoice kien jipprezenta wkoll il-biljett tal-ajru li jkun uża.

¹⁴ Seduta tat-3 ta' Frar 2020

¹⁵ Li ttella' bhala xhud mid-difiża fis-seduta tal-14 ta' Mejju 2015 li kkonferma dak li xehed dwaru Dr Micallef

Dan kollu sar biex isostnu l-finanzjament tal-Assoċjazzjoni. Dr Micallef spjega li s-segretarju tal-assoċjazzjoni ma setax jagħmel dak ix-xogħol kollu relatat ma safar waħdu u kien hemm il-htieġa li xi hadd ighinu u dahlu haddiem klerikali iehor li kien jieħu hsieb li jara li l-biljetti jkunu haġġu, u anki *r-reservation* tal-lukanda.

Ir-rimbors kien jidhol fil-kontijiet tal-Assoċjazzjoni. Fl-aħħar tas-sena 2007 bdew jidhlu wkoll f'ta' individwi u dan sar biex min ried jieħu dik ir-responsabilita' jara li kollox isir biex jitnaqqas il-piż fuq l-amministrazzjoni minn go l-Assoċjazzjoni biex din tal-aħħar tiffoka wkoll fuq affarijiet oħra li effettivament kellha tidhol fihom bhala parti mir-rwol tagħha. Inkwantu għall-kunsilliera li aċċettaw li l-flus jidhlu fil-kontijiet tagħhom w allura kienu jieħdu hsieb kollox huma, l-ispiza amministrattiva setgħet tinzamm minnhom anki għaliex kien hemm drabi fejn dak il-kunsillier kien iqabbad lil terza persuna li għax-xogħol imwettaq kien ikollha tithallas.

Dr Micallef insista li l-boarding pass li kienu jipprezentaw kien ikollu 'D' fuqu li jfisser *discounted*¹⁶.

Kenneth De Martino xehed¹⁷ li meta kienet intrebhet is-sejha għall-offerti li haġġet l-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali, Paul Cortis ma kienx impjegat mal-kumpanija. Ix-xhud ma ftakarx min kienet il-persuna li kien jew kienet tieħu hsieb taqdi lill-Assoċjazzjoni qabel Paul Cortis. Inkwantu għall-imputat xehed li miegħu kien hemm diversi nies jieħdu hsieb l-accounts. Kemm l-imputat kif ukoll *travel consultants* oħrajn kienu jservu skont il-bżonn lill-Assoċjazzjoni. Meta l-imputat daħal jaħdem mal-kumpanija ma kienx hemm tibdil partikolari, hlief naturalment billi huwa kien General Manager ried jara x'kien l-aħjar kif jitqassam ix-xogħol.

Mistoqsi dwar id-differenza bejn il-*manual quotation* u l-*printed invoice*, ix-xhud qal li dak iż-żmien kellhom sistema fejn il-*quotations* kollha kienu manwali. Kienu jużaw l-istess *stationery* u kienu jittikkjaw fuq jekk kienix *quotation* jew mezz iehor ta' pagament. Filwaqt li fisser li mhux persuna teknika rigward xiri ta' biljetti tal-ajru wieġeb li hemm differenza bejn *flexible ticket* u *club class ticket*. Anki fis-sezzjoni tal-*club class* irriżulta mix-xhieda tar-rappreżentant tal-Lufthansa li hemm

¹⁶ Dan jirriżulta mid-dokumentazzjoni eżebita

¹⁷ Seduta tat-3 ta' Frar 2020

sezzjonijiet differenti. Huwa qal ukoll li għat-*travel agent* ma tagħmel l-ebda differenza jinharigx tip ta' biljett jew ieħor.

Kenneth De Martino fix-xhieda tiegħu tat-2 ta' Frar 2015 fisser li fis-sena 2004 l-organizzazzjoni tiegħu qalbet għal fully *IT based company* u din fissret li l-*handwritten invoices* spicċaw u jekk xi hadd johroġ invoice jagħmilha mis-sistema tiegħu li jkollu quddiemu u li jiġi indikat huwa l-prezz mogħti mis-sistema imsejha Amadeus. Ma dan it-taqlib tas-sistema wassal biex l-organizzazzjoni tiegħu kien fadlilha hafna *stationery* qadima. L-*invoices* l-antiki kienu qed jintużaw biex jissosdisfaw lill-klijenti tal-kumpanija u kienu jagħtuhom l-informazzjoni li riedu ċjoe prezz ta' *fully flexible ticket*.

Is-sur De Martino xehed, minn dak li sar jaf wara li marru l-investigaturi tal-OLAF, li dak li kien qed jiġri kien li l-klijent kien jibgħat *email* jew minn fuq telefown jitkellem mat-*travel consultant* u jiddeċiedi x'tip ta' biljett se jieħu. Meta johroġ dak il-biljett mis-sistema stess, ir-*reservation* tinqaleb f'*booking*. Dak iż-żmien kienu għadhom b'*paper booking* billi kien johroġ fiżikament biljett tal-ajru u dan kif anki jirriżulta mid-dokumenti eżebiti. Id-dokument manwali kien jimmarka li huwa 'invoice' iżda din ma kinitx invoice għaliex ma kinitx '*a request for payment*' u din ma kinitx tidhol fis-sistema tal-*accounts* tas-socjeta'. L-*invoice* kienet dik li tidhol fis-sistema (iġġenerata mill-kompjuter) li ma tistax tilgħab magħha għaliex l-*airlines* kollha u t-*travel agents* kollha huma abbinati fuq din is-sistema magħrufa bħala Amadeus Booking System. Fl-aħħar tax-xahar l-IATA bħala *travel agent* tgħaddi l-informazzjoni kiemm inbieghu biljetti mis-sistema li nhargu bil-prezzijiet li jfisser li fl-aħħar tax-xahar permezz tal-Bank Settlement Plan trid tħallas lill-IATA li min-naħa tagħha jqassmu lil *airlines*.

Is-sur De Martino xehed ukoll dwar in-numru fuq l-*invoice* li jidhol fis-sistema billi fisser li meta persuna kienet tibbukja, issir *reservation* fis-sistema u din tagħtik numru. Dak in-numru jibqa' abbinat mar-*reservation* sakemm johroġ il-biljett tal-ajru, imbagħad issir il-*formal reservation* jew in-numru tal-biljett tal-ajru. Dan in-numru jista' jinbidel jekk il-*booking* jaqa' u jsir *booking* gdid w allura n-numru jinbidel. Id-differenza fil-prezz bejn il-*handwritten* u l-*invoice* tirriżulta billi avolja fl-istess klassi jkun intalab *a fully flexible ticket* u imbagħad ikun intalab *a less flexible ticket*. Spjega wkoll li l-prezz ta' *fully flexible business class*

ticket dejjem ikollu prezz speċifiku għaliex dak huwa l-prezz irrispettivament meta tibbukkjah.

Is-sur De Martino xehed ukoll li l-kumpanija tiegħu ma kinitx taf li l-*quotation* manwali li kienet qed tinhareg mill-kumpanija kienet se tintuza' biex isir hlas ta' fondi mill-Unjoni Ewropeja lill-Assoċjazzjoni. Anzi huwa kien mingħalih li l-Gvern Malti kien iħallas. Huwa jixhed li meta kien hemm taħditiet qabel ma gie konkluz *it-tender* qatt ma kien hemm diskors li se jintalbu *quotations* ta' *fully flexible business tickets* u li l-*invoices* seta' jkun li jinzlu.

Illi kif diga' gie spjegat aktar 'il fuq, dak li kien qiegħed jigrri f'ħafna mill-kazijiet meta membru kien isiefer kien jimla' l-formola u jannetti kemm il-*boarding pass* kif ukoll l-*invoice* manwali. F'tali *invoice* kien qiegħed jintalab ammont li kien oghla minn dak li kien jithallas eventwalment lill-aġenzija tal-ivvjaggar. L-Assoċjazzjoni ssostni li din id-differenza fil-prezz kienet tirrapreżenta spejjeż amministrattivi li fl-aħħar mill-aħħar kienu intitolati għalihom. Mhux kontestat li kien hemm dritt għall-irkupru ta' spejjeż amministrattivi, biss pero' minn dak li rrizulta mhux dejjem kien il-kaz li l-ammont miżjud kien jirrapreżenta spejjeż amministrattivi billi ġieli kien mezz sabiex l-Assoċjazzjoni jkollha aktar fondi a disposizzjoni tagħha sabiex ikunu jistgħu jintużaw per eżempju biex jiġi kopert il-hlas tal-vjaġġ tas-Segretarju Eżekuttiv li ma kienx intitolat għal rimbors mill-Kumitat tar-Regjuni. Biss pero' din il-Qorti fil-kawzi li qegħdin jiġu decizi llum ukoll fil-konfront ta' membri tal-Eżekuttiv tal-Assoċjazzjoni u s-Segretarju Eżekuttiv tal-istess Assoċjazzjoni ma' ġewx misjuba haġja ta' din l-imputazzjoni billi l-element tad-*dolo* ma ġiex ippruvat sal-grad rikjest mil-Liġi u anki Dr Ian Micallef gie liberat mill-akkużi kollha miġjuba fil-konfront tiegħu permezz ta' sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

Izda anki li kieku nstabet htija li gie kkommiss ir-reat ta' frodi mill-allegat awturi, billi l-imputat odjern gie addebitat b'kompliċita' kien jeħtieg il-prova li r-rekwiziti meħtiega għal kompliċita kienu jissussistu.

Illi r-responsabilita' penali tista' tirrizulta fi tlett metodi - dik personali għaliex individwu jwettaq xi reat; responsabilita' vikarja; u *corporate liability*.

Huwa evidenti min-nota tar-rinviju għall-gudizzju mibghuta mill-Avukat Ġenerali kif ukoll minn dak li rrizulta waqt it-trattazzjoni ta' dan il-kaz li qed jigi eskluż li l-imputat wettaq dak li qed jigi addebitat lilu personalment. L-uffiċjal prosekutur in kontro-ezami¹⁸ fil-fatt ukoll jikkonferma li f' dan il-kaz si tratta ta' *corporate liability*.

Illi l-artikolu 121D tal-Kodiċi Kriminali fiż-żmien indikat kien jipprovdi:

“Meta l-persuna li tinsab hatja ta' reat taht dan it-titolu tkun id-direttur, il-manager, is-segretarju jew xi uffiċjal prinċipali ieħor ta' korp magħqud jew tkun persuna li jkollha setgħa ta' rappreżentanza ta' tali korp jew ikollha awtorita' li tiegħu deċiżjonijiet f'isem dak il-korp jew ikollha awtorita' li tesercita kontroll fi hdan dak il-korp u r-reat li dik il-persuna tkun instabet hatja dwaru jkun sar għall-beneficċju, sew f'parti sew għal kollox, ta' dak il-korp magħqud, dik il-persuna għandha għall-finijiet ta' dan it-titolu titqies bhala li tkun vestita bir-rappreżentanza legali tal-istess korp magħqud li jista' jehel il-hlas ta' multa ta' mhux inqas minn 500 lira u mhux iktar minn 500,000 lira”.

Illi mill-atti jirrizulta li fis-sena 2003 l-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali harget tender għax-xiri tal-biljetti tal-ivvjaggar. K D Travel Services Limited rebhet din is-sejha għall-offerti. F'din is-sejha kien hemm ċertu kundizzjonijiet: (i) li jkun hemm *travel consultant* li eventwalment kien Paul Cortis, meta daħal jaħdem mal-kumpanija, fil-Branch tas-Sliema li kienet tmexxi l-*corporate business*; u (ii) li riedu jinħarġu *invoices* individwali kif ukoll riċevuti fiskali.

Illi rrizulta wkoll mill-investigazzjonijiet li l-*invoice* (iġġenerata mill-kompjuter) li kienet toħroġ KD Travel Services Limited kien l-*invoice* ta' kemm effettivament sewa l-biljett. Is-soċjeta' kienet tithallas l-ammont indikat fuq l-*invoice* u mhux dak indikat fuq il-*handwritten quote*. Dan ifisser li KD Travel Services Limited kienet tigbor dak li kienet intitolata għalih ossija l-prezz tal-biljett tal-ajru u naturalment il-*commission* dovut lilha.

Hekk kif inghad fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Philip Borg et**¹⁹ d-dottrina u l-ġurisprudenza in tema ta' komplicita hija ben stabbilita. Il-Professor Sir Anthony Mamo jgħallem li:

¹⁸ Seduta tat-3 ta' Novembru 2014

¹⁹ Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali deciza fl-24 ta' April 2017

A man may be held responsible for an offence, even though he may not have done the act which constitutes that offence, if he had done some other act which has helped towards the commission of the offence and had done the act in pursuance of a common design to commit that offence²⁰.

Illi l-istess Qorti tal-Appell qalet li:

*Il-komplici huwa dak li għalkemm ma jippartecipax materjalment fis-serqa, jagħmel xi haġa, bi ftehim magħhom, jiġifieri jkun hemm ftehim minn qabel magħhom, biex jgħinhom jew fil-preparazzjoni tas-serqa, jew fit-twettiq tas-serqa, **L-importanti huwa naturalment li jkun hemm ftehim minn qabel.**²¹*

Illi fil-fatt il-Professor Mamo jgħallem ukoll li:

A merely physical participation in the act without a participation in the criminal design cannot be the ground of criminal liability. In other words, no matter how effectively the act of one person may have helped another in the commission of an offence, the former is not responsible as a co-principal or an accomplice, unless it can be shown that he did the act with the purpose of which another takes advantage to commit an offence, that man does not in any legal sense participate in the offence.²²

Illi dwar il-prova neċessarja biex tirriżulta imputazzjoni ta' komplicita f'reat imwettaq minn persuna oħra għalhekk irid jirriżulta sodisfaċentement pruvat mill-prosekuzzjoni ... li l-imputat (i) kien jaf li l-awtur kien ser iwettaq id-delitt u (ii) li hu deliberatament għenu biex hekk iwettaq id-delitt billi għamel xi haġa li tinkwadra f'wieħed mill-paragrafi (a) sa (e) tal-Artikolu 42 tal-Kodiċi Kriminali.

Illi wara li l-Qorti eżaminat l-atti u d-dokumenti tqis l-imputat fi kwalunkwe każ ma jistax jinstab hati ta' din l-ewwel imputazzjoni.

Tajjeb li jiġi rilevat li fl-*interim report* in atti ssir referenza għal email datata 5 ta' Frar 2004 f'liema rapport jingħad li kienet indirizzata lil Paul Cortis. Dan ma setax ikun billi Paul Cortis kien għadu mhux

²⁰ Notes on Criminal Law Vol I pagna 124.

²¹ Ref Ir-Republika ta' Malta vs Martin Dimech deciza 29.09.2004; is-sottolinear huwa ta' din il-Qorti.

²² Op cit pagna 125.

impjegat mal-kumpanija KD Travel Services Ltd. Ma jistax ukoll ma jgix rilevat li fl-ebda email li jinghad li ntbaghtet lill-imputat odjern ma jirrizulta li ntqal li l-*invoice* manwali kienet se tigi pprezentata lill-Kumitat tar-Regjuni.

Irrizulta li l-impjegat ta' KD Travel Services Limited kien jghaddi lill-membru tal-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali relevanti l-*quotation* miktuba kif kien ikun mitlub u kienet tinhareg ukoll l-*invoice* iggenerata mis-sistema kompjuterizzata. Irrizulta li l-prezz indikat fil-*quote* manwali u fl-*invoice* proprja *hafna* drabi ma kienx ikun l-istess tant li f'*hafna* kazijiet fil-kwotazzjoni bil-miktub il-valur tal-prezz tal-biljett tal-ajru kien ikun ferm oghla mil-*invoice* liema *invoice* kienet tigi inkluza fis-sistema tal-*accounts* tal-kumpanija. Il-persuni li kienu jsiefru f'*hafna* kazijiet kienu jipprezentaw il-*quote* manwali bil-prezz oghla. Ma giex ippruvat li fl-istadju tat-*tender* jew forsi anki wara kien hemm xi talba jew diskussjonijiet min-naħa tal-Assoċjazzjoni ma' xi impjegat jew direttur jew manager tal-kumpanija li din il-*quote* manwali kienet meħtiega biex tigi prezentata lill-Kumitat tar-Regjuni. Dan ma jirrizultax lanqas mill-kundizzjonijiet tat-*tender* u l-ftehim li gie ffirmat bejn iż-żewġ partijiet. L-uniku nuqqas li l-Qorti rriskontrat huwa li din il-*Quote* li kienet qed tinghata manwalment ma kienx hemm indikat fuqha li hija *quotation*. Izda dan il-fattur biss ma jistax iwassal għal sejbien ta' htija. Il-fatt li dawn il-*quotations* gew prezentati lill-Kumitat tar-Regjuni mingħajr il-konsapevolezza tal-imputat, l-istess imputat m'ghandux iwieġeb għaliha huwa.

Fl-aħħarnett rekwiziti importanti li wkoll irid jigi ppruvat għal sejbien ta' htija għal dak li jirrigwarda *corporate liability* hija li r-reat imwettaq mid-direttur jew manager ikun twettaq għal beneficċju sew f'parti sew għal kollox tal-korp magħqud. Ċertament li dan l-element huwa nieqes. Ma jistax jinghad li l-beneficċju għall-korp magħqud kien il-business iggenerat mit-*tender*. Il-kumpanija kienet obligata legalment li tesegwixxi l-ftehim milhuq għaliex fin-nuqqas kienet tkun passibbli għal proċeduri ċivili fil-konfront tagħha. Li kieku gie ppruvat li t-*tender* inghata bl-intiża li titwettaq xi frodi allura x-xenarju kien ikun differenti izda dan ma rrizultax. Anzi gie ppruvat li l-kumpanija tħallset skont l-*invoice* mahruġa w allura skont il-prezz tal-biljett tal-ajru li kien verament u attwalment tħallas. Għalhekk l-uniku qliegh li sar ma kienx minn twettiq ta' reat (liema reat ma rrizultax li twettaq fi kwalunkwe każ) izda mit-tħaddim tal-kuntratt iffirmit skont il-liġi u kif pattwit.

Falsifikazzjoni

Illi l-imputat qieghed jigi addebit bi ksur tal-artikolu 188 tal-Kodiċi Kriminali u dan billi l-*invoice* manwali mhejjija mill-aġenzija tal-ivvjaġġar u li kienet qegħda tiġi ppreġentata lill-Kumitat tar-Regjuni ma kienetx tirrifletti l-valur veru tal-prezz tal-biljett tal-ajru iżda kien qieghed jintalab ammont oltre mill-prezz li effettivament tħallas lill-aġenzija tal-ivvjaġġar.

Referenza ssir għal dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Pulizija vs Glen Debattista**²³

“Illi permezz ta’ l-imputazzjonijiet tlieta sa tmienja l-imputat qed jigi addebitat b’diversi forom ta’ falsifikazzjoni.

Illi fil-fatt il-Liġi tagħna tipprovdni kemm dwar ‘l hekk imsejjaħ falz materjali kif ukoll ‘l hekk imsejjaħ falz ideoloġiku. Id-differenza bejn dawn il-forom ta’ falsifikazzjoni toħroġ ċara minn dak li qalet il-Qorti tal-Appell Kriminali:

Id-differenza bejn il-falz materjali u l-falz ideoloġiku hi spjegata mill-awturi b’dan il-mod: fil-waqt li fil-każ tal-falz materjali d-dokument jigi falsifikat fl-essenza tiegħu, fil-każ tal-falz ideoloġiku d-dokument ikun falsifikat biss fis-sustanza tiegħu u cioè fil-kontenut ideali tiegħu; ikun hemm falsita materjali meta d-dokument ikun wieħed mhux ġenwin (jigifieri meta d-dokument ikun issubixxa alterazzjonijiet wara l-formazzjoni definittiva tiegħu), mentri fil-falz ideoloġiku, għalkemm id-dokument ikun ġenwin “non e’ veridico perche’ colui che lo ha formato gli fa dire cose contrario al vero”.²⁴

Illi f’l-istess każ hawn fuq kwotata dik il-Qorti segwiet id-dottrina dwar il-falz ideoloġiku u l-falz materjali abbracċjata kemm minn Antolisei kif ukoll minn Manzini. Fi kliem Manzini jkun hemm falzita’ materjali meta d-dokument ikun wieħed mhux ġenwin (jigifieri jew meta l-awtur apparenti ma jkunx l-awtur reali tad-dokument jew meta d-dokument ikun issubixxa alterazzjonijiet wara l-forma definittiva tiegħu). Min-naħa l-oħra l-falz ideoloġiku meta għalkemm id-dokument ikun ġenwin ‘non e’ veridico, perche’ colui che lo ho formato gli fa dire cose contrarie al vero.’

L’Antolisei jelabora fuq dan il-punt u jgħid:

²³ Deciża fil-11 ta’ Settembru, 2012 mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali

²⁴ **Pulizija vs Paul Galea** Appell Kriminali deciż 17.10.1997.

Dal fin qui detto si desume che il falso materiale, in quanto esclude la genuinita' del documento, puo' presentarsi solo in due forme: nella forma della contraffazione, la quale si ha allorche' il documento e' posta in essere da persona diversa da quell'ache provenga, e nella forma dell'alterazione, la quale si verifica quando il documento, redatto dall'autore apparente, ha subito una di quelle modificazione di cui ora abbiamo parlato²⁵.

Illi l-Professur Mamo jikkwota wkoll b'approvazzjoni dak li jghid l-awtur Ingliz Kenny:

Accordingly an instrument is not a forgery when it merely contains statements which are false, but only when it falsely purports to be itself that which it is not. Thus a forgery is a document which not only tells a lie, but tells a lie about itself.'²⁶

Illi l-istess Profs Mamo jirreferi għad-dottrina Taljana msemmiha aktar 'il fuq fejn jingħad 'that the forgery must be in the 'materialita' della scrittura', that is, the public or private writing in its external conditions as a document.'²⁷

Illi l-punt li jitkellem fuqu Kenny joħroġ minn dan il-bran li jidher fl-edizzjoni ta' l-Archbold ta' l-1978:

The concept of forgery and the rationale of the offence were summarised in paragraphs 41 to 43 of the Law Commission Report: 'By the middle of the nineteenth century it was established that for the purpose of the law of forgery the fact that determined whether a document was false was not that it contained lies, but that it told a lie about itself. It was in R versus Windsor (1865) that Blackburn J said: 'Forgery is the false making of an instrument purporting to be that which it is not, it is not the making of an instrument which purports to be that it really is, but which contains false statements. Telling a lie does not become a forgery because it is reduced into writing.' This test was applied in the Court of Appeal in R versus Dodge and Harris.As we have said.... the primary reason for retaining a law of forgery is to penalise the making of documents which, because of the spurious air of authenticity given to them are likely to lead to their acceptance as true statement of the facts related in them. We do not think that there is any need for the extension of forgery to cover falsehoods that are reduced to writing...The essential feature of a false instrument in relation to forgery is

²⁵ Antolisei F. Manuale di Diritto Penale Parte Speciale II pagna 606.

²⁶ Prof Mamo Anthony Notes on Criminal Law Part II pagna 161.

²⁷ Professur Mamo Anthony op.cit. pagna 161.

that it is an instrument 'which tells a lie about itself' in the sense that it purports to be made by a person who did not make it (or altered by a person who did not alter it) or otherwise purports to be made or altered in circumstances in which it was not made or altered²⁸."

Illi l-imputat qieghed jiġi akkużat bħala l-awtur fil-falz ideoloġiku. L-Avukat Ġenerali fin-nota tar-rinviju għall-gudizzju abbina mal-artikolu 188 tal-Kodici Kriminali l-artikolu 310A tal-istess Kodiċi. Mill-provi jirriżulta li l-aġenzija kienet tintalab taġhti *quote ta' a fully flexible business class ticket*. Is-sur De Martino spjega li b'differenza ta' biljetti tal-ajru oħra, il-prezz ta' tali biljett tal-ajru dejjem jibqa' l-istess. Għalhekk bħala tali l-*invoice* manwali waħedha ma kien fiha ebda falsifikazzjoni. Kif diġa ġie sottolineat, ma rriżultax li kien hemm xi ntiza li tali *invoice* manwali kienet se tiġi pprezentata lill-Kumitat tar-Regġuni. Infatti mill-aġenzija kienu jingabru il-biljett tal-ajru, l-*invoice* iġġenerata mis-sistema li wkoll ma jistax jingħad li ma kinitx ġenwina u l-*invoice* manwali. Semmai kien l-użu ta' dik l-*invoice* manwali billi kienet qegħda tiġi prezentata bħala li kien l-ammont ta' spiza li ġiet minfuqa seta' jammonta għat-twettiq tar-reat. Izda kif diġa ingħad m'hemm ebda prova ta' konsapevolezza min-naħa tal-imputat ta' dan.

Għalhekk l-imputat se jiġi lliberat ukoll anki minn din l-imputazzjoni.

Decide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti ma ssibx lill-imputat hati tal-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tiegħu u minnhom tilliberah.

Dr Josette Demicoli LL.D
Magistrat

²⁸ Archbold ed.1997 pagina 1901 22-8.